

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Št. 51.

V Ljubljani, dne 17. novembra 1911.

Leto VI.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravnništvo
Kopitarjeva
ulica šte. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.-
pololetna . . . „ 2.-
četrtnoletna . . . „ 1.-
Posamezna št. „ 0.10

Oderuštvo.

Kapitalizem je gospodarski sestav, v katerem je osebnost podvržena materialnemu blagu. Z vsakim kapitalizmom je nujno združeno suženjstvo, seveda v najširšem pomenu besede. Z vsakim kapitalizmom je tudi združeno oderuštvo. Oderuh zlorablja pri gospodarskem prometu bližnjega nevednost, potrebo ali lahkomišelnost, s tem, da uničuje njihovo samostojnost in neodvisnost. Kdor pravi, da so zato socialne razmere v sedanjem času nezdrave, ker ni pravičnosti, bi mogli ravnotako izraziti to trditev z besedami: ker vlada oderuštvo. Oblike, v katerih se danes javlja gospodarskemu življenju krivica, niso drugega nego razne vrste oderuštva. Oderuštvo se deli navadno v denarno in blagovno oderuštvo. Denarnega oderuha imenujemo onega, ki izkorišča bližnjega pri posojilih s prevelikimi obrestmi. Blagovnega oderuha imenujemo onega, ki izkorišča bližnjega pri drugih dejanjih blagovnega prometa: pri kupčijah, prodaji, najemu, vdinjanju. Zgodovina oderuštva in boja proti njemu nam kaže tudi za našo dobo, zlasti ob času draginje, kaj je treba storiti.

Oderuštvo v rimskem pravu.

Celo rimsko državno življenje je zvezano z zgodovino oderuštva. Boji za politično moč imajo tu svoje razloge. Veliki plebejski upori imajo tu svoje pravilne vzroke. Izprva se je boj ljudstva obračal zlasti proti denarnemu oderuštvi. Splošno se je namreč priznavalo načelo, ki je tudi označeno v zakonu, da se glede na ceno pri prodaji sme drug drugega izkoriščati. Ravnotako pri najemu in vdinjanju. Najgrše je bilo, da je smel upnik dolžnika, če mu ni plačal, popolnoma usuznjiti in mu prostost vzeti. Livij pravi o tem, da upnik dolžnika ni potegnil v sužnjost, marveč v ječo in na morišče. Tacit značilno pravi, da se je mnogo ljudskih sklepov (plebiscita) uprlo tem goljufijam, da so pa zatrite vendarle po ču-

dovitih zvijačah vedno iznova nastale. Iz Katona imamo poročilo, da je po nekem zakonu (12 Tafelgesetz) tat moral plačati dvakratno, oderuh pa štirikratno škodo. Kot najvišja obrestna mera je bila določena ena unca na as, t. j. 8 $\frac{1}{2}$ %. Leta 47 pr. Kr. se je najvišja obrestna mera znižala na 4 $\frac{1}{2}$ %. Lex genutia leta 42 je vsled naraslega vpliva plebejcev obrestni popolnoma prepovedala. Proti temu je nastal boj. Leta 51 se je določila najvišja obrestna mera na 12 odstotkov. Leta 290 sta Dioklecian in Maksimilijan prisodila znak sramotnosti (infamia) vsakemu oderuhu. Justinian v svojem Codex, pogl. 26, knj. 4. leta 528 p. Kr. določa 12 odstotkov za naturalna posojila, za plemiče 4 odstotke, za trgovce 8 odstotkov, za druge 6 odstotkov; cerkvam izjemamo tri odstotke. Splošno se je rimsko zakonodajstvo pečalo izključno z denarnim oderuštvom. Toda tekom časa se je ob vedno bolj razvitem trgovanju in prometu sploh spoznalo, da je treba tudi blagovnemu oderuštvi stopiti na vrat. Za razne vrste živil (žito, olje) se je šlo v tem oziru. Trgovci, ki so v velikem trgovanju poskušali ustvariti umetne monopole, in jih tudi ustvarili z zvijačami, so poskrbeli, da je bilo na trgu blaga manj nego kupcev. Med seboj so imeli trdne zveze. Po našem bi jim rekli karteli ali trusti. Edili so imeli policijsko oblast glede na živila in na trg sploh. Ti so imeli tudi dolžnost preprečiti neprimerno draginjo. V Plautovi igri »Captivus« se neki postopač, parasit, Ergasil, krega, da so se dogovorili vsi, da ga nihče neče več povabiti na kosilo; pravi, da jih bo tožil, in da mu bo prisojenih deset kosil. Brez dvojbe misli tu na tožbo pred edili. Lex Julia prepoveduje vsak monopol in vsako združevanje, ki bi moglo ceno blagu zvišati. Tukaj vidimo, da se pravo že briga tudi za prepovedi proti morebitnemu oškodovanju občinstva in ne samo za posamna dejstva oškodovanja. V rimskem pravu imamo tudi določbe proti dardaulijem, proti prekupcem, ki so tudi po svoje zviševali blagu cene. Dioklecian določa leta 301 smrtno kazen, kdor prekorači najvišje določene cene pri blagu ali delu. Zeno leta 483 prepoveduje vsako zvezo podjetnikov, ki bi mogla imeti za po-

sledico zvišanje cen; ravnotako vsak monopol. Kazen za to je konfisciranje vsega premoženja in pregnanstvo do smrti.

O vragu

oderuštvi smo pričeli danes objavljati članke. Čitajte jih pozorno. Stisnjeni so skupaj, ker so v prvi vrsti namenjeni študiju in ker opisujejo vzroke zla sedanje družbe. Opozarjamo, da naj se o teh člankih pri vsaki konferenci razpravlja. Predavatelji dobe v njih kakor tudi v prejšnjih naših člankih glede na karteke dovolj tvarine za predavanja in shode, naše bravke in braveci pa poučne stvari, ki so nujno potrebne za delavsko izobrazbo in umevanje dnevnih dogodkov.

Skupna organizacija slovenskih krščansko-socialnih rudarjev.

V nedeljo, dne 12. t. m. je sklicala brez šuma in hruma Jugoslovanska Strokovna Zveza v ljubljanski »Ljudski Dom« konferenco slovenskih krščansko socialnih rudarskih organizacij. Soc. demokratje so sicer na Slovenskem med rudarji močni, a rdeče mednarodno morje, hvala Bogu, še ni potopilo vseh slovenskih rudarjev. Imamo lepe rudarske organizacije na Slovenskem, ki prisegajo na krščansko socialen delavski program. Idrija, Trbovlje, Skale in javorjsko-savsko delavstvo ima krepke naše rudarske organizacije. Jugoslovanska Strokovna Zveza je že zdaj med našimi rudarji tako močna, da je 12. t. m. vsled sklepa svojega načelstva ustanovila v smislu svojih pravil rudarski odsek. Delegati so sklenili, da vodi odsekeve posle skupina Jugoslovanske Strokovne Zveze v Trbovljah. Rudarsko konferenco je posetil tudi načelnik Vseslovenske Ljudske Stranke poslanec dr. Šusteršič, ki je pozdravil delegate in želel mladi organizaciji Jugoslovanske Strokovne Zveze najboljši uspeh. Centralo Jugoslovanske Strokovne Zveze so zastopali pri odsekovem ustanovnem zborovanju poslanec Gostinčar in urednika Moškerc in Tersglav. Rudarsko konferenco je vodil poslanec Gostinčar, ki je temeljito in poljudno

Strah v Anderleyu.

Poročilo detektiva Franka.

(Dalje.)

Odgovoril bi mu bil lahko, da se mrlič ne vračajo. Lahko bi bil to tudi dokazoval z umstvenimi razlogi, a čutil sem, da je bilo za me najboljše, da molčim, če hočem, da vse izvem.

»Mrtvi bodo vstali! In prišel je. Njegovo truplo se je že zdavnaj izpremenilo v prah in pepel, a le se je zopet prikazal. Ne morem se ga rešiti.«

»Kdaj se je zopet prikazal?«

»Že pred mesci! Tu! Tu!« Skočil je iz naslonjača in se podal k stari črvivi omari. Stikal je po predalu, dokler ni zopet prišel k meni z zavitkom starih popirjev.

»Tu! To je bilo njegovo prvo znamenje!«

Pomolil mi je zarumenel popir, na katerem sem čital zgolj tele besede:

»Mrtvi bodo vstali tudi iz zemeljskih globočin!«

Na drugem ravno tako zarumenelem papirju sem pa čital stavek:

»Premika se mrlič v globini Vragovega Prepada.«

Sledili so:

»Kajn, kje je tvoj brat Abel?«

»Maščevanje pride, če tudi preteče sto let.«

»Pri tebi se nahajam! Ali se veseliš, brat Kajn?«

»Našel sem pot in se ne ganem več od tebe.«

Takih in podobnih obvestil mi jih je pokazal približno petnajst. Ko sem se med tem enkrat dotaknil njegove roke, je bila mrzla kakor led.

»Zdaj sledi najstrašnejše!«

Kakor šum so te besede zašepetale njegove ustnice. Glas se mi je zdel, kakor da dohaja od daleč, zelo daleč. Pomolil mi je nov list. Čital sem:

»Mučiti te hočem do smrti, izvzemši, če greš v globino prepada, kjer leži moje strohnelo truplo. Če storiš, boš rešen.«

Na drugem listu sem pa čital:

»Kdaj prideš?«

In sledili so:

»Dne 8. junija je obletnica, ko je ubil Kajn Abla.«

»Pričakujem te opolnoči.«

»Če ne prideš, te obiščem. Moji koščeni

roki bosta zadavili tvojega otroka. Na ta način se hočem maščevati.«

»Ne počivam prej, dokler se zločin ne maščuje, bratomorilec.«

Njegove roke, ki so se tresle strahu, so mi pomolile zadnji list, medtem so pa šepetale njegove ustnice:

»To je zadnje obvestilo.«

Čital sem:

»Zakaj se obotavljaš toliko časa? Tvoje ali pa življenje tvojega otroka! Opolnoči 8. junija te pričakujem v globini Vragovega prepada. Takrat moraš ležati mrtev poleg mrliča! Če tega ne storiš, zadavi moja mrtva roka tvojega otroka. Tako se hoče maščevati rajnik.«

Sam sem začel premišljevat.

Samoobsebi umevno nisem veroval, da je pisal pisma res rajnik. Nisem dvomil, da imajo pisma postranski namen. Umeval sem pa grozne bolečine, ki trapijo ubogega moža.

Nobeno obvestilo ni izdalo postranskega namena. Izvedeti sem moral, kaj da se namerava s strašili.

»V kakih odmorih so dohajala pisma?«

»Različno! Minilo je včasih pet dni, včasih le tri, potem zopet en teden.«

poročal o vseh zadevah, ki jih obravnava in ki so pripravljena za obravnavo v državnem zboru. Zborovalci so se živahno udeleževali debate, ki je bila jako poučna. Želimo, da rodi rudarska konferenca veliko uspeha, želimo, da marljivo deluj rudarski odsek J. S. Z. in želimo, da naj pristopi J. S. Z. veliko novih članov.

Rdečkarji in mir.

V Berolinu so zborovali socijalni demokratje in protestirali proti vojski v Tripolitani. Stvar sama na sebi je lepa, toda kdo bo verjel soc. demokraciji, da hoče res mir. Saj je vendar celo njeno delovanje namenjeno delovanje namenjeno končni revoluciji, toraj neizmernemu prelivanju krvi. Ko so v Barceloni in Lizboni revolucionarji morili redovnike in požigali samostane, so soc. demokrati celega sveta vriskali veselja. Ali tam ni tekla človeška kri? Ali se tam ni teptala prostost mišljenja s kruto silo? Seveda je bila ta kri in prostost krščanska, zato proti njej. Hinavska soc. demokracija pa vzlic nasprotujočim nastopom še krepko jaha in izrablja nedolžnega oslička — delavstvo, ki je še toliko brezmiselno, da veruje hinavcem.

Poraženi svobodomiselci na Javorniku.

Javornik, 14. nov. 1911.

Občinske volitve so po hudem boju končane. Zoper S. L. S. so šle tri stranke skupaj zvezane. Kljub vsemu terorizmu nasprotnikov je zmagovalno prišla iz boja S. L. S. Od 18 odbornikov si jih je priborila 11. Združeni nasprotniki jih imajo 7. Od 9 namestnikov jih ima pa S. L. S. sedem. Po navadi se zgodi, da trije enega prav lahko premagajo, pri nas pa ni šlo. Vseh laži so se posluževali; od strani tovarniškega kandidata se je žugalo z vsemi nepostavnimi sredstvi, povrnitev dolga, odpoved voznje, odstranitev od dela, izgon iz stanovanj itd. Potem se ni čuditi, da se je dalo nekaj volivcev preslepiti. Najbolj imenitno je, da so bili jako vneti za tako nepostavno agitacijo ravno soc. demokratje. Delavci, ki pa razumete težavni delavski položaj, pljunite v obraz vsakemu sociju, ki se vam bode prilizoval in lagal, da je socialna demokracija delavska stranka. Na Javorniku in Koroški Beli so soc. demokrati kapitalistična stranka. Tudi za liberalce je imenitno, da so tako sramotno propadli. Zveza s tovarno in soc. demokrati jim ni nič pomagala, priborili so si samo dva odbornika in še ta dva le s pomočjo Konjičevega konja. Vsi drugi gredo v pokoj, povrhu pa še največja zgaga starega odbora učitelja Baraga in Verweger. Mi smo zadovoljni z izidom, da smo le liberalno večino dali v »zasluženi« pokoj. Medalje dobe iz surove repe. Le škoda je, da so naši kmetje tako osebno volili, ko bi se bili držali discipline, bi bili prav lahko na vsej črti zmagali. Res je bila pri nasprotnikih boljša disciplina. Sociji, ki vedno zabavljajo zoper kmeta, so volili zabavljaje. Sicer pa še ni gotovo, da bi vseh sedem kapitalistov sedelo v občinskem odboru, ker so se v tretjem razredu godile nepostavnosti. Skoraj gotovo se zopet vidimo pri Filipinih. Na delo torej

krščansko socialni delavec in narodno krščanski kmet.

Nemška politika pasjega biča.

Minuli petek je doživela avstrijska poslaniška zbornica nečuten škandal. Nemški poslanec Hummer je psoval še bolj nemškega poslanca Malika z različnimi psovkami, kakršne so običajne po žganjarnah. Malik je Hummru tudi odgovarjal po žganjarsko, kar je Hummra tako razkačilo, da je skočil proti Maliku, ki je pa potegnil pasji bič in Malika z njim večkrat udaril po obrazu. Drugi poslanci so preprečili, da se ni zgodilo še kaj hujšega. Hummer je pa šel hladit svoje bolečine v zbornično oštarijo.

Občinske volitve na Jesenicah.

Ker so se že skoraj povsod vršile občinske volitve, bomo morda tudi mi enkrat prišli na vrsto. Pretečeni teden vršile so se na Koroški Beli. Delavstvo, tu imaš zgled, kako so se združili vsi nasprotniki delavstva v kapital-liberal-social demokratično stranko, proti kateri se nam bo boriti. Že večkrat smo opozarjali, bodimo pripravljeni, ker čas bo gotovo prišel, da se pomenimo s tem zvezanim nasprotnikom. Naše kršč. soc. delavstvo se ne bo dalo premotiti. Volilo bode pod zastavo S. L. S. Torej na delo, ko pride dan, vsi na plan. Pomedli bomo z nasprotniki, kakor so naši vrli sotrpini Javorničani. (S. L. S. na Jeseščicah gre lahko z mirno zavestjo na delo. Ta čas, ko vodi občinsko gospodarstvo gerent Čebulj, naš mož, se je po njegovi zaslugi v jeseniški občini več storilo, kakor prej v tolikih letih. Koliko se je govorilo o vodovodu. Čebulj ga je napravil. Kadar pridem v jeseniško občino, vidim kaj novega: nove ceste, nova pota, red v občini, vse to je napravil priprosti, skromni naš gerent kljub oviram in polenom in zbadanju tistih, ki so bili možu dela zavidljivi, ker je toliko delal in še dela odločno in premišljeno za blagor občine, ki se pod Čebulovim žerentstvom modernizira. To Jeseničani znajo. Govoril sem tudi z našimi nasprotniki in vsi, s katerimi sem govoril, so mi rade volje zasebno priznali zasluge priprostega moža iz ljudstva za jeseniško občino. Kljub velikim delom, ki jih je izvedel za blagor občine in občanov, ima pa naš žerent Tone, polno občinsko blagajno. Trdno sem prepričan, da ob vzornem Čebulovem gospodarstvu gremo mi lahko brez skrbi v volilni boj v jeseniški občini. Vem, da to, kar sem napisal, Čebulu ne bo všeč v njegovi skromni ponižnosti, ki zna delati za blagor občine, a nikdar ne vode zase. A resnici čast. Ponosni smo lahko na delo našega Čebula in to timbolj, ker je to delo posledica teoretičnih demokratičnih načel naše stranke. M. M.—c.)

Požar v lastni trdnjavi.

Rdeča »Arbeiterca« objavlja dne 7. t. m. zelo žalostno poročilo za nemško socialno demokracijo. Češki socialni demokrati, ki nočejo več tlačaniti nemškutarski socialni demokraciji, hočejo v češki strokovni organizaciji združiti češke socialnodemokratske delavce, ki jih je na Dunaju na tisoče in za katere je skrbela nemška socialna demokracija tako, da jim ni privoščila niti čeških šol. Seveda nemško socialno demokracijo skrbi, ker niti dunajski socialnodemokratski delavci nočejo več tlačaniti nemškim socialnim demokratom, zato pa objavlja strupen napad na češke socialnodemokratske krojače, ki so bili tako drzni, da so priredili 31. oktobra na Dunaju sestanek, na katerem se je dogovorilo 26 čeških krojačev, da izstopijo češki krojači iz nemške socialnodemokratske strokovne organizacije in prestopijo k češki. »Arbeiter-Zeitung« zdaj toči krokodilske solze, ker se upajo Čehi celo na Dunaju se samostojno strokovno združiti. No, počasi bo srečala tudi nemške socialne demokrate pamet, da niso le oni zgolj gospodje, drugi delavci pa njih ponižni hlapci. Kdaj da bodo sledili slovenski socialni demokrati češkim, še ne znamo, najbrže o svetem nikoli, ker slovenski socialni demokrati so, žal, največji tlačani nemške socialne demokracije, ki so tudi vzrok, da se po nemški socialni demokraciji ponemčuje slovensko socialnodemokratsko delavstvo na Koroškem in Štajerskem, v Trstu in Gorici pa poitalijančuje.

Prometna zveza za koristi železničarjev.

Pravovarstveno in podporno društvo »Prometna zveza« objavlja sledeče poročilo: Dne 14. t. m. se je predstavilo odposlaništvo Prometne zveze državnozborskemu klubu

kršč. soc. stranke. Odposlaništvo je bilo sledeče sestavljeno: predsednik Prometne zveze Böhm, nadalje Pischitz, Rennerknecht, Teifer, Braaler, Eichler, Strasser in Tschulik. Deputacija je klub poučila o žalostnih razmerah, ki vladajo med avstrijskimi železničarji in je prosila, da naj se nastopi z vso odločnostjo za zahteve, ki jih je poslanec Kemetter, tako toplo zastopal v zbornici. Poslanec Kemetter je ob tej priliki navzočim poslancem poročal o podrobnostih železničarske predloge in naglašal, da ni niti ena zahteva neupravičena. Odposlaništvo je zapustilo opogumljeno sejo.

Nemški veleizdajalci.

Na Dunaju so priredili v ljudski dvorani na rotovžu nemški radikalni frajzinovci shod proti češkim šolam in laški fakulteti na Dunaju. Ko je govoril poslanec dr. Pollauf in omenjal, da tudi naš cesar podpira češko šolstvo, so zborovalci zatulili kot obsedeni: Hoch Hohenzollern! Ti izdajalski klici so se ponavljali več časa in se zanesli tudi na ulico. Čudno je, da navzoči vladni zastopnik ni protestiral proti temu pojavu.

Zahteve uslužbencev državnih železnic.

Skupni odbor uslužbencev državnih železnic je imel sejo dne 27. m. m. Vodil jo je poslanec Kemetter. Odbor je ugotovil besedilo zahteve, ki se je predložilo državnemu zboru, da naj se izboljšajo plače železničarjem na leto za 38 milijonov kron. Povabljen je bil k seji tudi poročevalec Hein.

Skupne zahteve so sledeče:

1. Stanarine naj se povišajo v sledečem razmerju: asistenti 1000, pristavi 1300, revidenti 1500, nadrevidenti 1700, nadzorniki 1900, višji nadzorniki 2000 K. Letno ta zahteva znaša 3.800.000 K.

2. Razmerno letno zvišanje 800.000 K.

3. Poduradnikom in slugam naj se zvišajo stanarine za 25 odstotkov, kar znese letno 7.500.000 K.

3. a) Opusti naj se razredna stopnja 1300 kron. Konečne poduradniške plače naj se zvišajo na 3000 K.

b) Delavniški mojstri v glavnih in prometnih delavnicah, strojni-, stavbni-, prožni-, signalni-, postajni- in skladišni mojstri in oficianti naj se imenujejo za uradnike, ko dosežejo plačo 1600 K s pravico, da jim ostane prejšnje razredno povišanje plače.

Navedeni točki a) in b) bi zahtevali letno 500.000 K.

c) Krajne doklade manipulantinjam in oficiantinjam naj se zvišajo na 60.171 K.

d) Zagotovi naj se razredno zvišanje plače po dveh letih vsem slugam, do višine 2000 K, letno znese to 1.050.000 K, razmerno zvišanjem slugam in uradnikom znese letno 4.000.000 K.

Nočne doklade čuvajem in delavcem, ki nadomeščajo čuvaje, naj se določijo za eno noč z eno krono, kar znese skupno 3.100.000 kron.

Premikačem naj se dovoli mesečne doklade v znesku 24 K, kar znese letno 600.000 K.

Za delavce se zahteva: Tistim delavcem, ki zaslužijo dnevno do 4 K, naj se povišajo plače za 20 odstotkov, delavcem pa, ki zaslužijo nad 4 K dnevno, pa za 15 odstotkov. To zvišanje bi znašalo 10.000.000 K. Nadalje naj se določi za plačilno avtomatiko tri milijone, za izboljšanje delovnega reda en milijon in za stabiliziranje delavstvu dva milijona kron.

To so skromne zahteve železničarjev. Ob tej priliki pripomnimo, da kar se po državnih železnicah šele zahteva, imajo že železničarji, ki služijo na deželnih nižje-avstrijskih železnicah in sicer so jim dovolili tako črnjeni krščanski socialci po posredovanju naše Prometne zveze, ki se požrtvovalno, odločno in neustrašeno bori z uspehom za koristi svojih članov.

Gori! Gori!

Medtem ko se češki socialni demokratje organizirajo samostojno na Spodnjem Avstrijskem, vsled česar vlada velika žalost v judovskem rdečem Izraelu, so se ločili tudi češki socialni demokrati od nemških na Zgornjem Avstrijskem. Češki sodrugi so ustanovili »Češko socialno delavsko zvezo za Zgornjo Avstrijo«. V Lincu je zagotovljeno Zvezi že 400 članov, nadalje bo pa Zveza tudi močna v Steyru, Welsu, Kleinmünchnu, Traunu in Steyrermühlh. Samostojno strokovno organizacijo so pa natiho-ma že tudi ustanovili slovenski socialni demokratje, ki pa še niso dovolj močni, da bi se odcepili od nemških sodrugov.

»Kako so prišli listi v Vaše roke?«

»Mrlič mi jih je dal.«

Tega seveda nisem mogel verovati, ker je proti pameti, da bi mogel posegati mrlič v življenje. Odgovoril sem:

»To ni mogoče!«

»A je le res! V tej sobi spim. Vsako noč zaklenem vrata. Zjutraj, ko se prebudim, pa leži tako obvestilo na moji postelji. V sobo ne more nihče, kljub temu leže tu pisma.«

»Ali zaklenete znotraj vrata?«

»Da.«

»Ali pustite v ključavnici ključ?«

»Da.«

»Ni mogoče kje drugje priti v sobo?«

»Ne.«

»Pisma so ležala vedno na postelji?«

»Da.«

Stvar se je zdela zdaj tudi meni zagonetna. Sklenil sem, da natančno preiščem sobo.

»Znate li natančno, če je Vaš brat res mrtev?«

»Čul sem, ko je kričal. Videl sem ga, ko je padel. Videl sem, ko je izginil v globočini. Nato sem bežal. Kdor pade v Vragov Prepad, ne pride več živ vun.«

»Se li je našlo njegovo truplo?«

»Ne! Nihče še ni splezal v globino Vra- govega Prepada.«

(Dalje prihodnjič.)

V nedeljo, 12. t. m., se je vršil pri nas v Šoštanju ustanovni shod skupine J. S. Z. Shod je vodil prijatelj Sotlar, ki je dal najprvo besedo Zupancu, ki je razlagal pomen in delo J. S. Z., govoril je o naših verskih in političnih nasprotnikih in pojasnil je, kako se zapelje delavca, ki je organiziran v rdečem taboru. Oglasil se je za besedo tovariš in podpredsednik skupine iz Škal kot tamkašnji rudar, ki je prav dobro govoril o socialnodemokratski politiki, da jim ni za svoje sotovariše, ampak se prilizujejo svojim predstojnikom in jim obljubujejo svoje pregrešne nemčurske duše, in neki tamkašnji rdeči vodja je celo obljubil, da je pripravljen tudi 12 ur delati, samo ako se mu dá nedeljski zaslužek, omenil je, da tamkašnji ravnatelj sicer ni poseben sovražnik rudarjev, pa rdečkarji ga znajo pripraviti, da bo bolj zloben postal. Po shodu se je takoj vpisavalo v J. S. Z. Za tačasnega zaupnika je bil izvoljen posestnik Jožef Zajc. Zelo zanimivo je bilo, da so se tudi nekateri zborovalci oglasili k besedi in so svoje mnenje prav izvrstno povedali.

V Londonu je izdal John Kenneth Turner knjigo, ki opisuje naravnost divjaške razmere po veleposestvih v Mehiki, kjer imajo še zdaj v 20. stoletju kljub republikli še vedno sužnje. Na velikih posestvih, plan-
taže jim pravijo, v Jukatanu so delavci, moški, ženske in otroci, last posestnika. Vsak lahko plača dolgove s svojo osebo. Zato so pa tudi posojevalci večinoma trgovci s sužnji. Posojujejo tako, da dolжник nikdar ne postane svoboden. Poleg sužnjev dolžnikov poznajo še sužnje Indijance in sužnje kaznjence. Sužnje vladajo z bičem in jih neusmiljeno pretepavajo. S kaznjenci delajo kupčije župani. Trg za sužnje je v Valle Nationale, ki mu je nadalo ljudstvo ime »Dolina Smrti«. Župani mehikanskih mest dobe za vsakega kaznjence, ki ga odpošljejo v »Dolino Smrti«, 45 do 50 dolarjev. Posredovalnice za službe tudi slepe delavce s sijajnimi pretvezami, da jih spravijo na trg v Dolini Smrti. Župani pošiljajo, ker jim to nese, kolikor mogoče veliko kaznjencev na trg. Pošiljajo jih v oddelkih 10 do 100 mož. Železnice jim dajo znižane cene, vlada jim dá na razpolago paznike. A v Dolino Smrti jih pride komaj 10 odstotkov, ker razni mešetarji kaznjence že med potjo odkupijo županom za druge kraje.

V Idrijo se je zanesla nevarna, nalezljiva bolezen, ki že dobre pol leta mori otroke, ne da bi vedeli pomoči zoper nadležno morilko; pobrala je celo okoli 10 let starega otroka, ki je bil v treh dneh zdrav, bolan in mrtev. Da staršem taki slučaji niso ljubi, je umevno in radi bi si pomagali, ker je v Idriji veliko otrok, torej nevarnost velika in po rudarskih hišah po deset do dvajset družin natlačenih živi. Ljudje pravijo, da je šarlah, bolezen, ki je zelo nalezljiva, zlasti za otroke. Včasih zadostuje samo kratko bivanje v sobi, kjer je bolnik, da se jo nalezle. Tudi vse osebe in sploh vsi predmeti, ki so prišli v dotiko z bolnikom, so nevarni, da prenesejo bolezen. Zato je treba takoj, ko se pokažejo prvi njeni znaki, spraviti otroka v posteljo in zabraniti vsem osebam, ki niso za postrežbo neobhodno potrebne, vstop v dotično sobo. Vse drugo potrebno odredi potem zdravnik, katerega je treba, naj bo še enkrat poudarjano, v vsakem sumljivem slučaju takoj poklicati. In kaj delajo naši trije zdravniki? Že pol leta se prepirajo, kaka bolezen je pravzaprav; okrožni je za šarlah, druga dva sta proti. Mi pa pravimo: naj se bolezen po latinsko imenuje tuberkolosis ali trotolosis, nam nič mar, mi vemo, da je nalezljiva in smrtno nevarna. In ako en zdravnik ni prav prepričan, naj se posvetujejo vsi trije skupaj; naši pa so med sabo kakor pes in mačka, eden se vedno vozi okoli, drugi noč in dan zobe dere, tretjega so pa za »neumnega« napravili, ker je pri svojem prihodu pričel delati red in odpravljati priznano zanikrnost. Samo da ni »zamere«, posebno pri mokračih, se namreč v Idriji vse dovoli, ukazi raznih uradov in zakonita navodila so pa že od nekdanj deveta briga. Iz gole nevoščljivosti so okrožnemu oddjeli vse boljše stranke po okolici in vzeli domačo lekarno, če tudi ste v Idriji, kjer je čez 6000 ljudi, dve potrebni in ne samo ena, ker od Logatca do Sv. Lucije niti navadne drogerije nimamo. Mi merodajne oblasti na

ta nedostatek opozarjamo, in ako se v do-
glednem času odpravi, jim bo ves okraj
hvaležen: postavna pot je dana in to je
glavno. Našima rudniškima zdravnikoma
pa svetujemo, naj delata za rudnik, ker jih
rudnik plačuje, okolica jima nič mari. Pred
leti smo pa imeli zdravnika, ki je bil z mo-
torjem bolj v Cerknem kakor v Idriji; ako
se jih pa h kakemu rudarju kliče, pa vse
kar na cesti opravijo. Nekateri imajo cesar-
sko službo za privaten športlec, ki je samo
zaradi penziona. In kaj se je zgodilo z našo
šolo? Nič! Pač, enkrat so jo razkužili, ko so
prišli drugi dan otroci v šolo, je bila pa zo-
pet okužena! Desinficirajte raje svoje mož-
gané, ker mi vemo, da se razni slučajji pri-
krivajo, samo da ni »zamere«, predpisi so
pa seveda deveta briga. Ako kaki učiteljci
kak sorodnik v petnajstem kolenu umrje,
ali radi namišljene bolezni, ali pa radi ka-
kega romanja, tudi ako poleti vročina le za
pol stopinje čez navadno pritisne, je takoj
šola prazna ali pa vse polno nadomestila in
dopustov po cele mesece in celo leto dni; v
tem slučaju pa, kjer so starši prizadeti in
gre za zdravje in življenje, se pa tako dela,
kakor bi iz nas norce brili, in slednjič bo
vsega »voda« ali pa županstvo krivo in ne
priznana zanikrnost gotovih gospodov.

Državni zbor zopet poje staro pesem o draginji. Zastopniki meščanstva se kažejo pri tem čudne ljudi. Na eni strani vpijejo po argentinskem mesu, zahtevajo znižanje mesnih cen, na drugi strani pa zopet branijo pozdraževalce mesa — mesarje same. Z vsemi silami se zaganjajo v predloge, ki merijo na to, da bi smeli kmetje živino klati in prodajati meso, vsled česar bi se meso gotovo pocenilo. V torkovi seji so ob priliki govora ministrskega predsednika Stürgkha napravili junijski zmagovalci grozen vrišč v zbornici. Grof Stürgkh je izjavil, da vlada stoji na stališču pogodbe z Ogrsko in da so vsi sklepi proti tej pogodbi brezpomembni. Ko so to čuli, so v zavesti, da ne bodo mogli plačati volivcem tozadevnega »meničnega dolga«, grozno tulili. Ves dunajski frajzin z odpadnikom dr. Heilingermem vred je tulil v zbornici kot zaboden lev in zabavljaj na vlado, da se je kar kadilo. Pomagalo seveda ne bo nič. Postava je postava!

Kam pa v nedeljo zvečer? Prihodnjo nedeljo, 19. t. m. zvečer pohitimo na plemenito zabavo v veliko dvorano »Uniona«, kjer ob 8. uri priredi glasbeni večer naše slovenske glasbeno društvo »Ljubljana«. Sodeluje z novimi točkami celotna »Slovenska Filharmonija«. Večer se vrši pri pogrnutih mizah. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala, s tem je vsakdo vabljen. Vstopnina je za tak užitek izredno nizka — samo 80 vinarjev za osebo. V nedeljo zvečer torej v »Union«!

Ljudski oder je priredil minulo nedeljo igró »Dimež«. Ta igra, ki jo je spisal znani slovenski igralec Danilo, je taka, da ima vsled velikega direndaja, streljanja in svojega »ravbarskega« značaja veliko privlačno silo na občinstvo, ki se hoče zabavati. Vzgojevalnega sicer ne dobiš v njej nič, a kot igra, ki vleče, ti napolni gledališče in zadovolji gledališkega blagajnika. Ljudski oder je bil v nedeljo, ko se je predstavljal »Dimež«, kot nalašč za Martinovo nedeljo, popolnoma razprodan in je igra občinstvu tako ugajala, da ploskanja ni bilo ne konca ne kraja. Igralno osobje je učil pri izkušnjah pisatelj sam in je bilo igralno osobje s pisateljem in režiserjem tako zadovoljno, da mu je poklonilo lavorjev venec. Igralo se je prav dobro in je igralno osobje zadelo tipe tako, kakor si jih je predstavljal pisatelj.

Prihodnji torek predava v S. K. S. Z., »Ljudski Dom«, dr. Vinko Gregorič: **»Ljubljana pred in po potresu«**. Predavanje bo pojasnjeval s slikami. Vstop prost. Pričetek ob 8. uri zvečer.

Socialni kurzi se vrše vsak četrtek od pol 7. do pol 8. ure zvečer v II. nadstropju »Ljudskega Doma«. Vodi jih urednik Frančišek Kerhne. Letos se razpravlja o zgodovini socializma. Priporočamo, da naj se jih delavstvo pridno udeležuje.

Znani rusinski dijak Sičinski, ki je svojedobno ustrelil cesarskega namestnika grofa Potockega, je ušel iz zapora v Stanislavu. K begu so mu pomagali podkupljeni kaznilniški uslužbenci. Kam jo je popihal, ni znano, pravijo da v Brazilijo.

Zadnji čas so gospodje vzeli zlasti na piko nas uboge »Wächtersubstitute«. Odtrgali so nam namreč tisti prosti dan, ki gre vsem prožnim čuvajem in tudi nam na mesec. Če je čuvaj bolan, mora biti substitut včasih celo leto v službi in nima niti dneva prostega, medtem ko ima čuvaj vsak mesec prost dan in povrh še pet dni dopusta. Prosimo slavno vodstvo Prometne zveze, da bi vprašalo c. kr. ravnateljstvo državnih železnic, če je ono to odredilo ali pa gospodje sami na svojo roko. Tovariši! Vi se pa zglasite v našem listu »Naši Moči« in povejte, če se tudi Vam ta krivica godi, da morate delati kot stroji brez odmora noč in dan. — Član Prometne zveze pri Škofji Loki.

Ponesrečil je nevarno znameniti poljski pisatelj Henrik Sinkievič pri nekem lovu. Ustreljen je v glavo in nogo. Sinkievič je znan osobito po romanu »Quo vadis«, ki ga je spisal v poljskem jeziku in je prestavljen skoro v vse evropske jezike.

Dne 10. t. m. je v državni zbornici poslanec dr. Benkovič najodločnejše nastopil za pošteno preuredbo bratovskih skladnic. Obenem je zahteval, naj se v zbornici ustanovi poseben odsek za vse rudarske zadeve.

Praktično izvaja obrtno nadzorstvo v Evropi zdaj 22 držav. Ni dvoma, da doseže v vsakem oziru neodvisno obrtno nadzorstvo več, kolikor doseže zgolj policijsko nadzorstvo delovršb. Največ obratov nadzorujejo obrtni nadzorniki na Danskem, do 100 odstotkov, sledi Švica (88·5%) Angleška (79·7%), Avstrija (64·0%), Nemčija (53·6%). Prestopke, ki jih grajajo obrtni nadzorniki, večinoma kaznujejo druge oblasti, pri nas v Avstriji politične oblasti, v Nemčiji pa nastopi državni pravdnik. Na Angleškem, Badenskem, v Belgiji in Rumuniji sodelujejo pri obrtnem nadzorstvu tudi zdravniki. Delavstvo žal še ne more veliko sodelovati pri obrtnem nadzorstvu. Na Angleškem se pač delavci podvržejo predpisanim izkušnjam, medtem ko se zahteva v Nemčiji za obrtnega nadzornika akademična izobrazba. Tudi na Francoskem smejo biti obrtni nadzorniki delavci, če napravijo predpisane izkušnje. Obrtnemu nadzorstvu se lahko pritegnejo delavci in delavke kot asistenti na Bavarskem, Saškem, Badenskem, Hesenskem, v Alzaciji in Loreni, na Württembergem, v Avstriji in v Italiji. Ženske obrtne nadzornice zelo uspešno delujejo na Francoskem in na Angleškem. V celi Evropi se pa toži, da je število obrtnih nadzornikov prenizko.

Zanimivi katoliško-konservativni list, ki izhaja že 52 let in je prestal hude in viharne boje proti krščanski misli, preneha izhajati z novim letom. List je bil bolj aristokratsko glasilo, ki je pa vobče prinašal izborne članke in je bil tudi vedno dobro informiran. »Vaterland« je dolgo vrsto let urejeval znani avstrijski sociolog Vogel-sang.

A. ŽIBERT
-- LJUBLJANA --
PREŠERNOVA ULICA
PRIPOROČA SVOJO VELIKO
ZALOGO ČEVLJEV
DOMAČEGA IZDELKA.

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Denarni promet l. 1909 čez 83 milijonov K.
Stanje vlog čez 21 milijonov K.
Lastna glavica
K 503.575-98.

Ljudska posojilnica

registr. zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta 8

prilike v lastni hiši nasproti
hotela „Union“ za franč. cerkvijo

prejema hranilne vloge vsak de-
lavec od 8. ure zjutraj do 1. ure pop.
ter jih obrestuje **4 1/2 %** brez
po kakem odbitku,
tako da prejme vložnik od vsakih
100 kron čistih 4-50 na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov
denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj
prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštne-
hranilnične položnice na razpolago.

Dr. Ivan Šusteršič, predsednik; Josip
Šiška, stolni kanonik, podpred.; Odborniki:
Anton Belec, posest., podj. in trg. v St. Vidu
n. Lj.; Fran Povše, vodja, graščak, drž. in
dež. posl.; Anton Kobl, posest. in trg., Breg
pri Borovni; Karol Kauschegg, veleposest.
v Ljubljani; Matija Kolar, stolni dekan v
v Ljubljani; Ivan Kregar, svetnik trg. in
obr. zborn. in hišni posest. v Ljubljani; Fran
Leskovic, hišni posestnik in blag. „Ljudske
posojil.“; Ivan Pollak ml., tov.; Karol
Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani;
Gregor Šlibar, župnik na Rudniku.

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na **Simona Šmetetza**
v Ljubljani Kolodvorske ulice 28.
Kakovostna Pojasnila daje se brezplačno.

Spominjajte se pri vseh prireditvah,
pri vseh vseh veseljih in žalostnih
dogodkih „Slovenske Straže“!

Bogata zaloga ženskih ročnih del in
zraven spadajočih potrebščin.

F. MERSOL
LJUBLJANA, Mestni trg št. 13.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.
Velika izber vezenin, čipk, rokavic, no-
gavic, otroške obleke in perila, pasov,
predpasnikov, žepnih robcev, ovratnikov,
zavratnic, volne, bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov
in vsakovrstnih drugih risb.

Gričar & Mejač
Ljubljana
Prešernova ulica št. 9
priporočata svojo največjo
zalogo izgotovljenih oblek za
gospode, dečke in otroke.

Novosti
v konfekciji za dame.

Ceniki s koledarjem za-
stoj in poštne prosti.

POZOR!
Kdor želi imeti dobro uro,
naj zahteva z znamko
„UNION“
ker te ure so najbolj tr-
pežne in natančne, dobe
se pri
Fr. Čudnu
urarju in trgovcu v Ljubljani
delničar in zastopnik
švicarskih tovarn „Uni-
on“ v Biele in Genovi.

700 Uhani, prstani, briljanti. 1
Svetovnoznano najfinejše blago po najnižjih cenah.

Agitirajte za naše glasilo
„Naša Moč“!

Pozor slov. delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in pri-
poročljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK
(pri Češniku)
LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izbi naj-
novejše blago za ženske in moška oblačila

Postrežba poštena in zanesljiva.
Cene najnižje.

IVAN JAK in SIN
v Ljubljani, Dunajska cesta št. 17
priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnih
voznih koles in
šivalnih strojev

■ za rodbino in obrt. ■

A. Lukič
Slovenska
konfekcijska trgovina za:
gospode, dame, dečke, deklice

Ljubljana
Pred škofijo 19.

Lekarna „PRI KRONI“ **Mr. Ph. BOHINCA**
v Ljubljani, na vogalu Bleiweisove in Rimske ceste
priporočata sledeča zdravila:

Balzam proti želodčnim bole-
činam, steklenica 20 vin., 6
steklenic 1 krono.
Kapljice za želodec, izvrstno,
krepilno in slast do jedi po-
spešujoče sredstvo, steklenica
40 vin., 6 steklenic 2 kroni.
Kapljice zoper želodčni krč,
steklenica 40 vin., 6 steklenic
2 kroni 50 vin.
Kapljice proti zobobolu,
steklenica 20 vin.
„Sladin“ za otroke.
Obliž za kurja očesa, brada-
vice in trdo kožo, mala škat-
ljica 50 vin., večja 1 K 20 vin.
Odvajalne kroglice, škatljica
30 vin.
Posiljalni prašek, proti ognji-
vanju otrok in proti potenju
nog, škatljica 50 vin., 6 škatljic
2 kroni 50 vin.
Protinski cvet, proti trganju
po udih, steklenica 1 krono.
Ribje olje, steklenica 1 krono.
Salicilni kolodij za odstra-
nitev kurjih oces, bradavic in
trde kože, steklenica 70 vin.
Tinktura za želodec, odva-
jalno, krepilno in slast po-
spešujoče sredstvo, steklenica 30
vin., 6 steklenic 1 krono.
Tinktura za laso, steklenica 1 K.
Trpotčev sok, izvrsten pripo-
moček proti kašlju stekl. 1 K.
Železnato vino, steklenica 2
kr. 60 vin., in 4 kr. 80 vin.
Železnate kroglice, proti ble-
dici (Bleichsucht) mala škatljica
70 vin., velika 1 krono 60 vin.

**Dežnike in
solnčnike**
domačega izdelka

najboljše kakovosti, pri-
poročata po najnižji ceni
slavnemu občinstvu

JOSIP VIDMAR, tovarna dežnikov, Ljubljana
Pred Škofijo št. 19. Stari trg št. 4. Prešernova ulica št. 4.

Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Usojam si naznaniti častitim odjemalcem, da
sem odprl na Tržaški cesti št. 1

„pri Kerčonu“ filialo

moje trgovine z železnino, hiš-
nega in kuhinjskega orodja.

Blagovolite mi tudi nadalje ohraniti cenjeno
naklonjenost.

Z odličnim spoštovanjem **Stefan Nagy**

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo 6 dni! Samo 6 dni!

HAVRE NEW-YORK
Francoska prekomorska družba

Veljavne vožne liste (Sifkarte) za francosko linjo
čez Havre, ter liste za povratek iz Amerike
v domovino in brezplačna pojasnila, daje samo

ED. ŠMARD
oblastveno potrjena potovalna pisarna v Ljubljani
Dunajska cesta št. 18 v novi hiši „KMETSKA
POSOJILNICA“ nasproti gostilne pri „FIGOVCU“.